L. Sejm. 899/1884.

Aleg. 102.

Sprawozdanie

komisyi budżetowej o zamknięciu rachunków funduszów indemnizacyjnych za r. 1883.

Wysoki Sejmie!

C. k. rząd przedłożył Wysokiej Izbie zamknięcie rachunków wszystkich trzech funduszów indemnizacyjnych: wschodnio-galicyjskiego, zachodnio-galicyjskiego i krakowskiego, a Wysoki Sejm uchwałą swoją z 12. Września r. b. przekazał to zamknięcie rachunków komisyi budżetowej do zbadania i zdania sprawy.

Ukończywszy tę czynność przedstawia komisya następujące sprawozdanie.

Co do formy zamknięć rachunkowych, po przeprowadzeniu niektórych pożądanych reform, co z uznaniem zaznaczyliśmy w sprawozdaniu zeszłorocznem, pozostawiono w formie tę niewłaściwość, iż zaliczki nieoprocentowane, zwrotne, lecz w ciągu tegoż samego roku budżetowego dane i zwrócone, chociaż istotnie nie są ani rzeczywistym dochodem, ani rzeczywistym wydatkiem, lecz tylko tak zwaną pozycyą przebiegającą, zapisano w poczet rzeczywistych wydatków i rzeczywistych dochodów. Jednak ta ujemna strona formy zamknięć rachunkowych, utrudniająca przegląd zamknięcia rachunków, niema żadnego wpływu na ich rezultat.

Lecz jest także w zamknięciu rachunków druga co do formy niewłaściwość. Zaliczki dane urzędnikom na płace i inne zaliczki, o ile nie zostały zwrócone w ciągu tegoż roku, w którym były dane, ale dopiero w latach następnych przypadają do zwrotu, a przeto zaliczki które przy zamknięciu rachunków z danego roku nie zostały zwrócone i powinny być zapisywane w poczet wydatków rzeczywistych, jak to się dzieje w zamknięciach rachunków tak krajowych jak i państwowych, — są w zamknięciach rachunków indemnizacyjnych zapisywane jako pozycya przebiegająca. Także wpływy ze zwrotu zaliczek danych w latach dawniejszych a zwróconych w roku budżetowym, przeto wpływy wchodzące istotnie w poczet dochodów tegoż roku budżetowego, zapisywane są również jako pozycya przebiegająca, co utrudnia przegląd rachunków a nie jest odpowiednie zasadom przyjętym w zamknięciach rachunków tak krajowych, jak państwowych. Przeto komisya budżetowa wyraża życzenie, aby na przyszłość przy układaniu tak budżetów jak i zamknięć rachunkowych wpisywano w oddzielnej pozycyi dochodów rzeczywistych, wpływy ze zwrotu zaliczek danych w latach poprzednich, i aby także

wpisywano w oddzielnej pozycyi działu wydatków rzeczywistych, kwotę wypłaconą na zaliczki, o ile jej zwrot nie nastąpił przed zamknięciem rachunków.

Co się tyczy istoty rzeczy, zamknięcia rachunków funduszów indemnizacyjnych za r. 1883. wykazują, że dla pokrycia wszystkich rzeczywistych wydatków w owym roku użyto nietylko wszystkich rzeczywistych dochodów bieżących w tymże roku, ale sięgnięto po część zaoszczędzonych dochodów z lat dawniejszych.

Komisya budżetowa poczytuje to postępowanie za właściwe, albowiem przeznaczeniem funduszu indemnizacyjnego nie jest gromadzenie zaoszczędzeń z dochodów w dawniejszych latach tegoż funduszu, z dodatków indemnizacyjnych nakładanych na podatkujących i z uposażeń funduszu danych ze Skarbu państwa za odjętą funduszowi drugą część dochodów z opłat od obowiązanych, ale przeznaczeniem funduszu indemnizacyjnego jest spełnienie zobowiązań względem właścicieli indemnizowanych i właścicieli listów indemnizacyjnych oraz pokrycie wydatków na administracyę funduszu. Przeto oszczędność z dochodów przeznaczonych na te cele i wydatki, powinna być użytą na pokrycie tych wydatków. Nie żąda bynajmniej komisya, aby w jednym roku te zaoszczędzenia zużytkować w powyższy sposób, ale w cięższych i wyjątkowych latach należy po część ich sięgnąć. — Przy roztrząsaniu zamknięcia rachunków z dochodów i wydatków każdego z funduszów indemnizacyjnych wykażemy bliżej, jaką sumę z zaoszczędzeń użyto na pokrycie wydatków 1883 r. oraz wykażemy, co było powodem zwyżki wydatków, które jednak w zupełności pokryte zostały.

Zamknięcie rachunków funduszu indemnizacyjnego wschodnio-galicyjskiego za r. 1883 wykazuje, iż rzeczywiste wydatki w tym roku wynosiły 3,789.461 zł. 70 ct. (po wyłączeniu z działu wydatków rzeczywistych pozycyi istotnie przebiegającej, bo zaliczek danych w 1883 r. z Skarbu państwa w sumie 973.503 zł. 36 ct. i w tej samej sumie skarbowi państwa w ciągu tegoż roku zwróconych przed zamknięciem rachunków, a natomiast po włączeniu w poczet wydatków rzeczywistych kwoty 9.644 zł. 87 ct. wypłaconej w zaliczkach na płace i w innych.) Ponieważ zaś wydatki te preliminowano w budżecie na ów rok na 3,674.564 zł. w. a., przeto wynosiły istotnie więcej niż preliminowano o 114.897 zł. 70 ct. w. a. Powody tej przewyżki wydatków rzeczywistych nad preliminowane były następujące:

Po 1sze, na spłatę obligacyj indemnizacyjnych w 1883. r. preliminowano — odpowiednio planowi losowania i umarzania obligacyj 1,593.000 zł. m. k., czyli 1,672.650 zł. w. a.; albowiem doświadczenie dotychczasowe wykazało, iż suma przypadająca do wypłaty za obligacye wylosowane według planu losowania w roku budżetowym, wystarczała zupełnie nietylko do wypłacenia za obligacye wylosowane i przedłożone do wypłaty w tymże roku budżetowym, ale także do wypłacenia za obligacye wylosowane w latach poprzednich a przedłożone do wypłaty w ciągu roku budżetowego, gdyż zwykle tyle obligacyj wylosowanych bieżących zalegało, ile zaległych przedłożono do wypłaty. Ale rok 1883 stanowił pod tym względem wyjątek i więcej przedłożono do wypłaty obligacyj zaległych, niźli zaległo obligacyj bieżących. Powodem tego wyjątku było, iż w r. 1883 wydawano nowe arkusze kuponów i przy téj sposobności daleko większą ilość obligacyj dawniej wylosowanych przedłożono do wypłaty, bo zapewne wielu właścicieli obligacyj, którzy nie czytają obwieszczeń, dopiero przy zażądaniu nowych kuponów dowiedziało się, że ich obligacye są wylosowane. W tym roku wyjątkowym 1883. wypłacono za obligacye wylosowane w latach dawniejszych a przedłożone dopiero w 1883. r. do wypłaty: 283.584 zł.; zaś za obligacye wylosowane w roku 1883 i w tymże przedłożone do wypłaty 1,475.124 zł., razem więc wypłacono w r. 1883 za obligacye wylosowane 1,758.708 zł., więcej o 86.058 zł. w. a. niż preliminowano na ten wydatek.

Po 2gie, na zwrot podatkującym nadpłaconych dodatków indemnizacyjnych i na zwroty innym funduszom indemnizacyjnym, preliminowano 75.000 zł. zaś wypłacono rzeczywiście 93.755 zł. 22 ct., przeto więcej niż preliminowano o 18.755 zł. 22 ct., z powodu, że zwrot

nadpłaconych dodatków indemnizacyjnych był nieco większy niż zwykle, a to z powodu przemian w wymiarze podatku gruntowego.

Po 3cie, udzielone w r. 1883 zaliczki funduszom indemnizacyjnym zachodnio-galicyjskiemu i krakowskiemu z funduszu wschodnio-galicyjskiego w sumie 27.744 zł., zostały dopiero w roku następnym zwrócone, przeto zaliczki te słusznie zapisane zostały w poczet wydatków rzeczywistych 1883 r. a na ten wydatek nic nie preliminowano.

Po 4te na zakupno obligacyj własnych użyto z bieżących dochodów 43.152 zł. 85 ct. w. a., zaś na ten wydatek nic nie preliminowano, ani go polecano.

Po 5te na zaliczki zwrotne wydano 9.644 zł. 87 ct. w. a., zaś w budżecie wydatków nie preliminowano żadnej kwoty na ten wydatek, nie preliminując także żadnej kwoty w budżecie dochodów jako wpływ ze zwrotu zaliczek.

To więc powiększenie wydatków w powyżej wymienionych pięciu rubrykach wynosiło razem 185.355 zł. 11 ct.

Lecz znów wydatki rzeczywiste były mniejsze od preliminowanych: Po 1sze, w kosztach zarządu o 1.673 zł. 38 ct., w skutek zmniejszenia stanu urzędników przy dyrekcyi funduszów indemnizacyjnych i komisyi serwitutowej i w skutek innych oszczędności w zarządzie. Po 2gie, o 116 zł. 39 ct. w kwotach wyrównawczych przy wypłacie kapitałów zlikwidowanych. Po 3cie, za kupony bieżące i zaległe wypłacono w 1883 roku 1,835.041 zł. 76 ct.; preliminowano zaś 1,903.159 zł., przeto wypłacono mniej o 68.117 zł. 23 ct. z powodu, że nie zostały spłacone ale tylko zniszczone kupony od obligacyj będących własnością funduszu indemnizacyjnego wschodnio-galicyjskiego, a mających imienną wartość 844.410 zł. Po 4te, w rentach rocznych od nieasygnowanych kapitałów i w kwotach wyrównawczych przy wypłacie rent zaległych wypłacono mniej o 549 zł. 90 ct. niż preliminowano, gdyż kapitały nieasygnowane coraz się zmniejszają. Wydatki więc w powyższych czterech rubrykach były mniejsze razem o 70.457 zł. 41 ct. niż preliminowano.

Przeto w ostatecznym rezultacie ogół rzeczywistych wydatków w 1883 r. nad ogół wydatków preliminowanych był większy o 114.897 zł. 70 ct., jak to wyżej wskazaliśmy, a był większy z powodów także przytoczonych.

D o c h o d y funduszu indemnizacyjnego wschodnio-galicyjskiego obrachowano w budżecie na r. 1883 ogółem w sumie 3,674.564 zł., przedłożone zaś zamknięcie rachunków za ów rok wykazuje, że ogół rzeczywistych dochodów wynosił 3,789.461 zł. 70 ct., pominąwszy niewłaściwie wpisane tak w poczet wydatków jak w poczet dochodów zaliczki w ciągu r. 1883 z skarbu państwa dane i temuż skarbowi zwrócone w sumie 973.503 zł. 86 ct., które przy zamknięciu rachunków za ów rok nie powinny już być wliczane w poczet rzeczywistych dochodów i rzeczywistych wydatków, bo już wówczas nie istniały, a wpisawszy natomiast w poczet dochodów rzeczywistych wpływy ze zwrotu zaliczek wynoszących 8.172 zł. 7 ct. zapisane w zamknięciu rachunków, ale jako pozycya przebieżna. — Przeto rzeczywiste dochody były *większe* od preliminowanych o 114.897 zł. 70 ct. w. a.

Wprawdzie dochód z dodatków indemnizacyjnych do podatków obrachowany w budżecie na r. 1883 na 2,138.057 zł., przyniósł rzeczywiście 2,089.903 zł. 56 ct.; przeto przyniósł mniej o 48.153 zł. 44 ct. niż preliminowano, a to w skutek, że przy preliminowaniu dodatku nie można było dokładnie wiedzieć, w jakiej sumie pobrany będzie podatek gruntowy i przypadający od niego dodatek indemnizacyjny. Po 2gie dochód z odsetek od własnych obligacyj (wpisywany słusznie przy układaniu budżetu w poczet dochodów, gdyż wydatek na zapłatę kuponów od zapadłych obligacyj preliminuje się w całej sumie jaka przypada do zapłaty za wszystkie kupony) preliminowany był w sumie 48.700 zł., lecz nie wpłynął w poczet dochodów, gdyż fundusz nie zapłacił sam sobie kuponów, ale je zniszczył jak zwykle i przez to ten dochód skompensował z częścią wydatku wyznaczonego na zapłatę za kupony. Po 3cie ze zwrotu

kosztów preliminowano 1.400 zł. wpłynęło istotnie 847 zł. 38 ct., przeto mniej o 552 zł. 62 ct. W tych więc trzech rubrykach dochody rzeczywiste były mniejsze od preliminowanych o 97.406 zł. 06 ct.

Ale natomiast dochody rzeczywiste były większe od preliminowanych: Po 1sze ze zwrotu za kupony brakujące przy obligacyach indemn. wylosowanych w poprzednich latach a przedłożonych do wypłaty dopiero w r. 1883, — wpłynęło 21.784 zł. 19 ct., a preliminowano tylko 3.600 zł., przeto w tym wyjątkowym pod tym względem roku, wpłynęło w tej rubryce więcej o 18.184 zł. 19 ct. niż preliminowano. Po 2gie w odsetkach od kapitału 100.000 zł. ulokowanego na procent wpłynęło 3.000 zł., a procentu tego nie preliminowano sądząc, że będzie wcześniej trzeba odebrać kapitał dla pokrycia nim wydatków. Po 3cie za wylosowane obligacye wzięto gotówką 76.545 zł., a na ten przypadkowy dochód nie liczono przy układaniu budżetu. Po 4te z kapitału będącego własnością funduszu indemnizacyjnego, a powstałego z zaoszczędzonych dawniej dochodów wzięto w tym wyjątkowym roku 100.000 zł., na pokrycie bieżących wydatków, a tego nie preliminowano przy układaniu budżetu. Po 5te odsetki zwłoki od spłacanych rat, zwroty rachunkowe i taksy za przepisywanie obligacyj indemnizacyjnych przyniosły rzeczywiście więcej o 2.670 zł. 65 ct. niż preliminowano. Po 6te raty procentowe od kapitałów spłacanych przyniosły więcej o 808 zł. 62 ct. niż preliminowano. Po 7me w annuitetach wpłynęło więcej o 2.913 zł. 22 ct. niż preliminowano a wpłynęło więcej w tych obu ostatnich rubrykach z powodu, że spłacono znaczne zaległości z lat poprzednich. Po 8me, ze zwrotu zaliczek wpłynęło 8.172 zł. 07 ct., a tego dochodu nie preliminowano.

Gdy więc z tych ośmiu wymienionych źródeł dochodów wpłynęło rzeczywiście więcej 212.303 zł. 76 ct.' ale ponieważ z trzech także wyżej wyszczególnionych źródeł wpłynęło mniej o 97.406 zł. 06 ct. niż preliminowano, przeto ogół rzeczywistych dochodów był większy od ogółu dochodów preliminowanych o 114.897 zł. 70 ct., jak to wyżej już wskazaliśmy.

Porównawszy ogół wydatków rzeczywistych w 1883 r. wynoszących sumę 3,789.461 zł. 70 ct., z ogółem dochodów rzeczywistych w tymże roku wynoszących 3,789.461 zł. 70 ct. widzimy wydatki pokryte zupełnie dochodami.

Majątek własny funduszu indemnizacyjnego wschodnio-galicyjskiego wynosił z końcem 1883 r. 996.562 zł. 90 ct. licząc obligacye indemnizacyjne będące własnością tego funduszu według ich imiennej wartości. A ponieważ majątek ten wynosił z końcem 1882 r. 1,131.791 zł. 51 ct., przeto zmniejszył się o 135.228 zł. 61 ct. a to z powodów wykazanych już w zamknięciu rachunków wydatków i dochodów funduszu indemnizacyjnego wschodnio - galicyjskiego za r. 1883. a mianowicie z powodu głównie, iż część kapitału w gotówce powstałego z dawnych oszczędności z dochodów, wynoszącą 100.000 zł., użyto na pokrycie bieżących wydatków w tym wyjątkowym roku.

Aktywa funduszu indemnizacyjnego wschodnio - galicyjskiego wynosiły z końcem 1883 r. 2.435.256 zł. 94 ct. a gdy z końcem 1882 r. wynosiły 2.556.711 zł. 79 ct. przeto aktywa zmniejszyły się o 111.454 zł. 85 ct. To zmniejszenie się aktywów powstało głównie ze zmniejszenie się majątku będącego własnością funduszu i byłoby nawet większe, gdyby nie było wzrosło aktywum z zaległych w kraju dodatków indemnizacyjnych.

Pasywa, czyli stan bierny, funduszu indemnizacyjnego wschodnio-galicyjskiego wynosiły z końcem 1883 r. 37,093.178 zł. 68 ct. Główne pasywum stanowiła należytość za obligacye indemnizacyjne wschodnio-galicyjskie pozostające do losowania i spłaty czyli umorzenia w latach od końca 1883 r. do końca 1898 r. wynosząca sumę 35,881.440 zł. Drugie ważne passywum stanowiła należytość za obligacye już wylosowane w dawniejszych latach lecz dotąd nie przedłożone do wypłaty, wynosząca 432.715 zł. 50 ct. Trzecie zaś ważniejsze passywum stanowiła należytość za kupony zapadłe do końca 1883 r., nieprzedłożone jeszcze do wypłaty do końca tegoż roku, a należytość ta wynosiła 725.402 zł. 79 ct. Ponieważ ogół passywów wynosił z koń-

cem r. 1882. 38,888.914 zł. 82 ct. przeto passywa zmniejszyły się w ciągu 1883 r. o 1,796.508 zł. 24 ct.

Nie wliczamy bynajmniej w poczet passywów funduszu indemnizacyjnego wschodnio-galicyjskiego, sumy 45,114.400 zł. 71 ct. powstałej z corocznej subwencyi wypłacanej przez skarb państwa funduszowi indemnizacyjnemu wschodnio-galicyjskiemu od 1858 r. oraz powstałej z zaliczek dawanych temuż funduszowi indemnizacyjnemu wschodnio-galicyjskiemu przed 1858 r. albowiem nieuzasadnionego roszczenia skarbu państwowego do zwrotu tych subwencyi i zaliczek nie uznaje Wys. Sejm i nigdy nie uznał, a sam Rząd w przedłożeniach do Izby Rady państwa o ich wykreślenie wnosił.

Zamknięcie rachunków funduszu indemn. zachodnio-galicyjskiego za r. 1883. wykazuje, że ogół rzeczywistych wydatków tegoż funduszu w roku wymienionym wynosił 2,059.998 zł. 12 ct. gdy zaś w budżecie na r. 1883. wszystkie wydatki preliminowano na 2,044.691 zł.; przeto wydatki rzeczywiste były większe od preliminowanych o 15.307 zł. 12 ct.

Wydano rzeczywiście więcej niż preliminowano:

Po 1sze, na spłatę za wylosowane obligacye indemnizacyjne preliminowano 928.200 zł. odpowiednio planowi losowania obligacyj, wydano zaś rzeczywiście 945.294 zł., przeto więcej o 17.094 zł., gdyż w owym roku przedłożono do wypłaty więcej niż zwykle obligacyj wylosowanych w latach poprzednich, a to z powodu wskazanego już przy roztrząsaniu wyżej zamknięcia rachunków funduszu indemnizacyjnego wschodnio-galicyjskiego.

Po 2gie, na wypłatę kapitałów zlikwidowanych i kwot wyrównawczych przy wypłacie rent zaległych, wydano istotnie więcej niż preliminowano o 821 zł. 12 ct.

Po 3cie, na zakupno obligacyj indemnizacyjnych użyto 4.095 zł., a na ten wydadek nic nie preliminowano ani go polecono.

Po 4te, na zwrot podatkującym nadpłaconych dodatków indemnizacyjnych, zwrot nadpłaconych rent i na zwroty rachunkowe preliminowano: 8.000 zł., wydano zaś rzeczywiście 32.691 zł. 79 ct. przeto więcej niż preliminowano o 24.691 zł. 79 ct., po większej części z powodu, ponieważ zwracając za wysoko w poprzednim roku porachowany i pobrany podatek gruntowy lub inne podatki, musiano także zwrócić odpowiednio za wysoko pobrane dodatki indemnizacyjne.

Po 5te, na zaliczki zwrotne wydano 2.384 zł. 30 ct., a na ten wydatek nic nie preliminowano.

W powyżej wymienionych rubrykach wydano więc razem więcej niż preliminowano 49.086 zł. 22 ct.

Ale natomiast wydano rzeczywiście mniej niż preliminowano: Po 1sze na zarząd funduszem preliminowano 13.000 zł., a wydano istotnie 11,540 zł. 72 ct., przeto wydano rzeczywiście mniej 1.459 zł. 28 ct., wskutek zmniejszenia etatu urzędników przy dyrekcyi funduszów indemnizacyjnych i przy komisyi krajowej serwitutowej. Po 2gie, na renty dla uprawnionych to jest na zapłatę za kupony zapadłe w 1883 r. i za kupony zapadłe w latach poprzednich, a nie przedłożone jeszcze do wypłaty, preliminowano: 1,095.391 zł., zaś zapłacono za kupony zapadłe w roku budżetowym i w tymże przedłożone do wypłaty 982.456 zł. 81 ct., a za kupony zapadłe w latach poprzednich a przedłożone w 1883. do wypłaty 80.614 zł. 34 ct., razem wydano istotnie na zapłatę kuponów: 1,063.071 zł. 18 ct., mniej o 32.319 zł. 82 ct. niż preliminowano, gdyż kuponów od własnych obligacyj nie zapłacono ale je zniszczono. W powyższych więc dwóch rubrykach wydano istotnie mniej niż preliminowano o 33.779 zł. 10 ct. Ale ponieważ w innych rubrykach wydano rzeczywiście więcej niż preliminowano o 49.086 zł. 22 ct., przeto wydano rzeczywiście ogółem więcej o 15.307 zł. 12 ct. niż preliminowano.

Dochody funduszu indemn. zachodnio-galicyjskiego preliminowano w budżecie na 1883 rok na 2,044.691 zł.; zaś zamknięcie rachunków za ów rok wykazuje, iż dochody rzeczywiste wynosiły 2,059. 998 zł. 12 ct., przeto więcej niż preliminowano o 15.307 zł. 12 ct.

Jednak porównawszy szczegółowe pozycye dochodów rzeczywistych w r. 1883, z preliminowanymi na ów rok widzimy, iż dochód rzeczywisty był mniejszy od preliminowanego w tytule II. „zasiłek od kraju“, to jest dochód z dodatku indemnizacyjnego do podatków; albowiem dochód z dodatku indemnizacyjnego, preliminowanego na 861.107 zł., zaś przyniósł rzeczywiście tylko 719.653 zł. 99 ct., przeto mniej o 141.453 zł. 1 ct. w. a. Dyrekcya funduszów indemnizacyjnych przedstawia w objaśnieniach, że powodami tego mniejszego dochodu z dodatku indemnizacyjnego było: Po 1sze, iż wykazana należytość podatków za rok 1881, na podstawie której dodatek indemnizacyjny na rok 1883. wymierzony został, zmniejszyła się w skutek regulacyi podatku gruntowego o 138.598 zł. Po 2gie, że dodatki indemnizacyjne zapłacone przez dyrekcye dróg żelaznych „Karola Ludwika“ i „Północnej“ za kwartały III. i IV. r. 1883, wynoszące razem sumę 70.028 zł. 24 ct., oddane zostały przez dyrekcyę podatkową do kasy wszystkich trzech funduszów indemnizacjnych dopiero w r. 1884, przeto także fundusz zachodnio-galicyjski, przypadającą mu część sumy zapłaconej przez dyrekcyę drogi żelaznej „Karola Ludwika“ za kwartały III. i IV. r. 1883, otrzymał dopiero w r. 1884. Po 3cie, iż zaległa znaczna część dodatków indemnizacyjnych. Komisya budżetowa do tego wyjaśnienia dodać jeszcze może, iż samo porównanie aktywów funduszu indemnizacyjnego zachodnio-galicyjskiego z końcem r. 1882. i z końcem r. 1883, wykazuje, że zaległość tegoż dodatku z końcem r. 1883, zwiększyła się, bo w 1883 r. więcej zaległo z należytości bieżącej, niż ściągnięto zaległość z lat dawniejszych.

Dochody rzeczywiste były także mniejsze od preliminowanych na r. 1883 z odsetek od własnych obligacyj o 28.993 zł. 9 ct. a to z powodu już przytaczanego, gdyż fundusz indemnizacyjny, nie zapłacił sam sobie kuponów zapadłych, ale je zniszczył, jednak zarazem przez to skompensował wydatek wyznaczony na zapłatę za te kupony. Ogółem więc wydatki rzeczywiste były mniejsze od preliminowanych o 170.446 zł. 10 ct. —

W skutek tego, że dochód rzeczywisty z dodatku indemnizacyjnego był mniejszy od preliminowanego, musiano dla pokrycia wydatków sięgnąć po część przeniesionych do majątku funduszowego zaoszczędzeń z dochodów w poprzednich latach a zaoszczędzeń powstałych głównie z tego powodu, iż dodatek indemnizacyjny był, stosunkowo do potrzeb funduszu za wysoko wymierzany. Mianowicie na pokrycie wydatków w 1883 r. użyto: Po 1sze, z majątku funduszowego, kapitał w gotówce będący a wynoszący 100.000 zł. powstały zaś z nadwyżki w dochodach w r. 1881 r. Po 2gie, z obligów będących własnością funduszu w imiennej wartości 577.542 zł., sprzedano obligów za 52.500 zł., za co otrzymano w gotówce 49.887 zł. 19 ct. Po 3cie, za wylosowane obligacye otrzymano 17.797 zł. 50 ct. Po 4te, procenta od umieszczonego kapitału, przyniosły 3.000 zł. Po 5te, kupony od zakupionych świeżo obligacyj 151 zł. 90 ct. Przeto w rubryce 3ej: „dochody z własnego majątku“ dochody rzeczywiste w 1883 r. wynosiły: 170.835 zł. 59 ct., ponieważ zaś były preliminowane na ów rok w sumie 29.145 zł., przeto przyniosły o 141.690 zł. 59 ct. więcej niż preliminowano.

Oprócz tego dochody rzeczywiste były znacznie większe od preliminowanych w pozycyi dochodów ze zwrotu za brakujące kupony od obligacyj indemnizacyjnych, gdyż preliminowano ten dochód na 6.000 zł., zaś przyniósł rzeczywiście 11.559 zł. 30 ct., przeto więcej o 5.559 zł. 30 ct. a to z powodu już wskazanego powyżej. Wreszcie większe były dochody rzeczywiste niż preliminowano w pozycyach: „wpłaty na kapitały“ o 1.818 zł. 47 ct., „wpłaty na renty“ o 420 zł. 58 ct., z „z odsetek za zwłokę“ o 590 zł. 53 ct., ze zwrotu kosztów podróży o 361 zł. 9 ct.; z taks za przepisanie obligacyj i zwrotów rachunkowych o 79 zł. 64 ct. Ponieważ także zaliczka dana w 1883 r. z funduszu indemn. wsch. gal., funduszowi indemniza-

cyjnemu zach. galic. w kwocie 1.583 zł. 43 ct. została dopiero w następnym roku zwrócona, przeto przy zamknięciu rachunków za rok 1883. weszła, odpowiednio zasadom budżetowym, w poczet dochodów tegoż roku, a gdy w tej rubryce nic nie preliminowano, więc także przyczyniła się do zwiększenia dochodów rzeczywistych nad preliminowane. Nakoniec wpływy ze zwrotu zaliczek przyniosły 4.655 zł. 48 ct., a na wpływ ten nic nie preliminowano w budżecie.

Gdy dochody rzeczywiste we wszystkich powyżej wymienionych rubrykach były większe od preliminowanych ogółem o 185.753 zł. 22 ct., zaś w dwóch wymienionych także powyżej rubrykach dochody rzeczywiste były mniejsze od preliminowanyah o 170.446 zł. 10 ct., przeto ogół dochodów rzeczywistych był większy od preliminowanych o 15.307 zł. 12 ct., jak to już wyżej wskazaliśmy.

Jeżeli ogół wydatków rzeczywistych w 1883 r. wynoszących sumę 2,059.998 zł. 12 ct., porównamy z ogółem dochodów rzeczywistych w tymże roku wykazanych w tejże samej sumie 2,059.998 zł. 12 ct., widzimy, że ogół rzeczywistych wydatków funduszu zachodnio-galicyjskiego był równy ogółowi rzeczywistych dochodów tegoż funduszu.

Majątek własny funduszu indem. zach. gal. wynosił z końcem 1883 roku 547.320 zł. 10 ct., a gdy z końcem 1882 roku wynosił 677.583 zł. 49 ct., przeto zmniejszył się o 130.263 zł. 39 ct. Wprawdzie z majątku funduszowego wzięto w 1883 r. na pokrycie wydatków: 100.000 zł. w gotówce a 70.297 zł. 50 ct. w obligacyach indemnizacyjnych, licząc je w ich imiennej wartości; ale natomiast do majątku funduszowego wpłynęło: 39.585 zł. w obligacyach indemnizacyjnych, (licząc je w ich imiennej wartości), zakupionych za pieniądze z dochodów bieżących 1883 roku i za resztę pozostałą z dochodów 1882 r., oraz gotówka 449 zł. 11 ct. umieszczona w książeczce kasy oszczędności.

Aktywa funduszu indemnizacyjnego zach. gal. wynosiły z końcem 1883 r. 960.110 zł. 08 ct., gdy zaś z końcem 1882 ogół aktywów tegoż funduszu wynosił 1,096.939 zł., przeto aktywa zmniejszyły się o 136.828 zł. 92 ct., głównie z powodu zmniejszenia się majątku funduszowego złożonego w obligacyach indemnizacyjnych własnych. Na zmniejszenie się ogółu aktwów większe by nawet wywarło wpływ zmniejszenie się majątku funduszowego, jeśli nie byłoby nieco wzrosło drugie znaczne aktywum, które stanowią zaległe u kraju dodatki indemnizacyjne, która to zaległość wynosiła z końcem 1882 r. 292.709 zł., zaś z końcem 1883 r. wynosiła 298.815 zł.

Stan bierny czyli passywa funduszu indemnizacyjnego zachodnio-galicyjskiego wynosiły z końcem 1883. 21,638.696 zł. 84 ct., a gdy z końcem 1882 r. ogół passywów tego funduszu wynosił 22.570.404 zł. 31 ct.; przeto passywa zmniejszyły się w ciągu 1883 r. o 931.707 zł. 47 ct. W poczet passywów funduszu indemnizacyjnego zachodnio-galicyjskiego nie wliczyliśmy zamieszczonej w rządowem zamknięciu rachunków sumy 32,683.159 zł. 84 ct., (z końcem 1882 r. wynosiła ta pozycya 31,537.411 zł. 84 ct.) powstałej z obrachowania uposażeń, które skarb państwa obowiązany był wypłacać corocznie funduszom indemnizacyjnym od 1858 r. oraz z obrachowania zaliczek dawanych przez tenże skarb przed 1858 r., — albowiem Wysoki Sejm nie uznaje niesłusznej całkiem pretensyi do zwrotu tych subwencyj i zaliczek.

Głównem z istotnych passywów jest należytość za obligacye indemnizacyjne zachodnio-galicyjskie pozostające jeszcze do losowania i spłaty od końca 1883 r. do końca 1898 r., wynosząca 20,984.838 zł. Drugiem znacznem z istotnych pasywów jest należytość za kupony zapadłe do końca 1883 r. a nieprzedłożone jeszcze do końca tegoż roku do wypłaty, wynosząca 396.484 zł. 89 ct.

Wreszcie przystępujemy do zdania sprawy z zamknięcia rachunków i dochodów funduszu indemnizacyjnego krakowskiego, który nie pobiera żadnego uposażenia ze skarbu państwa.

Ogół wydatków tego funduszu obrachowano w budżecie na r. 1883 na 184.327 zł., zaś zamknięcie rachunków okazuje, że ogół wydatków rzeczywistych wynosił 206.694 zł. 03 ct. (licząc wraz z wydatkiem na zaliczki zwrotne wynoszące małą kwotę 16 zł. 52 ct.), przeto wydano rzeczywiście więcej niż preliminowano o 22.367 zł. 03 ct. Z porównania szczegółowych pozycyj wydatków rzeczywistych w 1883 r. z preliminowanemi na tenże rok okazuje się: że wydatki rzeczywiste były większe od preliminowanych: Po 1sze, na spłatę za wylosowane obligacye indemnizacyjne preliminowano odpowiednio planowi losowania 94.500 zł., wydano zaś rzeczywiście 38.913 zł. na spłatę za obligacye wylosowane w latach dawniejszych a przedstawione do wypłaty w 1883 r., zaś 75.180 zł. na spłatę obligacyj wylosowanych w r. 1883., razem wypłacono za obligacye 114.093 zł., przeto więcej o 19.593 zł. niż preliminowano, a to z powodu, że w tym wyjątkowym roku, w którym wydawano nowe arkusze kuponowe, przedłożono do wypłaty daleko więcej niż zwykle obligacyj wylosowanych w latach ubiegłych. Po 2-gie na zapłatę kuponów od obligacyj preliminowano 88.527 zł., wypłacono 6.584 zł. 80 ct. za kupony zapadłe w latach poprzednich, a 83.012 zł. 44 ct. za kupony zapadłe w r. 1883., razem zapłacono 89.597 zł. 24 ct., więcej o 1.070 zł. 24 ct. niż preliminowano, a wypłacono więcej z tegoż samego powodu, co w poprzedniej pozycyi. Po 3-cie na zakup obligacyj użyto 828 zł. 44 ct., a wydatku tego nie preliminowano. Po 4-te na zwroty nadpłaconych dodatków indemnizacyjnych wydano 1.064 zł. 13 ct. a na inne zwroty 324 zł. 10 ct., razem 1.388 zł. 32 ct. a na ten wydatek preliminowano tylko 400 zł., przeto wydano więcej o 988 zł. 32 ct. z powodu podanego przy tejże pozycyi wydatków funduszu wschodnio-galicyjskiego. Wreszcie na zaliczki zwrotne wydano 16 zł. 52 ct. a wydatku tego nie preliminowano. Przeto w powyższych pozycyach wydano więcej niż preliminowano o 22.480 zł., ale ponieważ w pozycyi 1-ej „koszta zarządu" wydano mniej o 129 zł. 48 ct. niż preliminowano; przeto ogółem wydano więcej o 32.367 zł. 03 ct. niż preliminowano.

Wszystkie dochody funduszu indemnizacyjnego krakowskiego preliminowane na 1883 rok wynosiły razem 185.678 zł. Ogół zaś dochodów rzeczywistych wynosił 194.465 zł. 70 ct. a wraz z pozostałością w gotówce z roku przeszłego, którą także użyto dla pokrycia wydatków 1883 r., wynosił 206.694 zł. 03 ct. i w ten sposób dorównał ogółowi wydatków rzeczywistych. Mianowicie dochody były *mniejsze* od preliminowanych: Po 1-sze z odsetek od zakupionych obligacyj, preliminowano 4.531 zł., miano 1.846 zł. 28 ct., przeto mniej o 2.684 zł. 72 ct., gdyż kupony zapadłe od własnych obligacyj zniszczono. Po 2-gie dochód z dodatku indemnizacyjnego preliminowano na 179.987 zł. przyniósł zaś 160.572 zł. 42 ct., mniej o 19.414 zł. 58 ct., z powodu wskazanych przy innych funduszach.

Natomiast dochody były większe niż preliminowano: Po 1sze, wpłaty na kapitały i wpłaty na renty przyniosły więcej o 1.001 zł. 62 ct. Po 2gie wylos. obligacyę na 105 zł., których nie preliminowano. Po 3cie, zwrot za brakujące kupony przy obligacyach i inne zwroty oraz odsetki zwłoki przyniosły więcej o 4723 zł. 90 ct. niż preliminowano. Po 4te, zaliczkę zwrotną otrzymaną z funduszu indemn. wschod.-gal. w kwocie 26.160 zł. 73 ct. zwrócono dopiero w roku następnym 1884, przeto cała weszła w poczet dochodów 1883 r. Dochody rzeczywiste były zatem większe w tych rubrykach o 30.887 zł., gdy zaś w powyżej wskazanych rubrykach były mniejsze o 22.099 zł. 30 ct., przeto ogółem były większe o 8.787 zł. 70 ct. niż preliminowano.

Majątek własny funduszu indemnizacyjnego krakowskiego wynosił z końcem 1883. r. 59.209 zł. 50 ct., a gdy z końcem 1882 wynosił 72.859 zł. 50 ct., przeto zmniejszył się o 13.650 zł. Ten fundusz indemnizacyjny krakowski umorzył i zniszczył od 1883. r. własnych obligacyj za 633.868 zł. w. a., nie podano zaś w zamknięciu rachunków za r. 1883, ile zniszczono obligacyj własny wylosowanych i zapłaconych w drugiem półroczu 1882 i w pierwszem półroczu 1883. r.

Aktywa funduszu indemn. krak. wynosiły z końcem 1883. r. 170.454 zł. 98 ct., a gdy z końcem 1882. r. wynosiły 176.572 zł. 21 ct., przeto zmniejszyły się o 6.117 zł. 23 ct.

Passywa tegoż funduszu były z końcem 1883. r. następujące: należytość za obligacye, które mają być wylosowane od końca 1883. r. do końca 1898 roku 1,633.516 zł. 50 ct., za obligacye już wylosowane lecz jeszcze nie przedłożone do wypłaty należy się 38.640 zł., za kupony zapadłe a nie przedłożone do wypłaty 130.070 zł. 81 ct., zaliczka zwrotna funduszowi indemn. wschod.-gal. 26.160 zł., inne drobne passywa 3.984 zł. 32 ct., ogółem 1,832.372 zł. 36 ct.

Przedłożyliśmy więc Wysokiemu Sejmowi szczegółowe sprawozdanie z zamknięcia rachunków za r. 1883, wszystkich trzech funduszów indemnizacyjnych, którymi dotychczas zarządza c. k. Rząd, i z ich teraźniejszego stanu. Jednak zważywszy, że Wysoki Sejm nie załatwiał i nie załatwia stanowczo zamknięcia rachunków funduszów indemnizacyjnych z powodu, iż te zamknięcia rachunkowe przedstawiane są Wysokiemu Sejmowi od 1871 r., poprzednie zaś zamknięcia rachunków nie były Wysokiej Izbie przedłożone a tem mniej przez nią załatwione, przeto rachunki teraz przedstawione nie mogą być ani należycie zbadane, ani stanowczo załatwione.

Zważywszy powtóre, że Wysoki Sejm niezapuszczał się dotychczas w stanowcze rozpoznanie rachunków i w ich załatwienie z tego także powodu, iż skarb Państwa rości sobie z tych rachunków pretensye do kraju, których Sejm nigdy nie uznał i uznać nie może, — pozostaje komisya budżetowa na temże samem stanowisku wobec zamknięcia rachunków za r. 1883. i wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm wstrzymuje się od stanowczego załatwienia przedłożonego mu zamknięcia rachunków funduszów indemnizacyjnych Galicyi wschodniej, Galicyi zachodniej i W. Ks. Krakowskiego za r. 1883, a przyjmuje tylko je do wiadomości z zastrzeżeniami uchwalonemi na poprzednich sesyach sejmowych.

Lwów dnia 10. Października 1884.

Przewodniczący:
Smarzewski.

Sprawozdawca:
Leon Chrzanowski.